

Volum comemorativ de studii, articole și evocări,
publicat cu sprijinul
Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova

TEOLOGIE ȘI SLUJIRE PASTORALĂ ÎN VIAȚA ȘI OPERA MITROPOLIȚILOR FIRMILIAN MARIN ȘI NESTOR VORNICESCU

Cu binecuvântarea,

† **Dr. IRINEU,**
Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

Coordonator
Diac. dr. Ioniță Apostolache

Editura Mitropolia Olteniei
Editura Cetatea de Scaun

**MITROPOLIȚII
FIRMILIAN MARIN ȘI NESTOR VORNICESCU
ÎN PAGINILE ZIARULUI LUMINA.
MEDALIOANE DE AMINTIRI
DIN TRECUTUL BISERICII OLTENE**

Diac. Asist. Univ. Dr. IONIȚĂ APOSTOLACHE¹

I. Mitropolitul Firmilian Marin și învățământul teologic din Oltenia²

Fiu al unei familii de țărani pâlmași, așa cum îi plăcea adesea să povestească, tânărul Nicolae Marin s-a născut pe 18 februarie 1901 în vatra satului buzoian Plopeasa. În 1915 a bătut la poarta Mănăstirii Ciolanu, unde a fost primit ca frate. După terminarea studiilor seminariale se înscrie la cursurile Facultății de Litere și Filosofie, secția istorie-geografie, din Capitală. A fost martorul direct al celor mai importante evenimente din viața Bisericii Ortodoxe Române (BOR). Pe data de 28 decembrie 1947, tânărul ierodiacon Firmilian a fost instalat în scaunul de arhiepiscop al Craiovei de către Preafericitul Iustinian, patriarhul BOR, din vremea aceea. Latura ce poate caracteriza cel mai bine activitatea arhipăstorească a marelui mitropolit în Oltenia este în mod cert cea culturală. De numele marelui ierarh se mai leagă și existența clădirii în care funcționează actualul Centru eparhial al Mitropoliei Olteniei.

Istoria Mitropoliei din Oltenia este strâns legată de înaintașii ei, printre aceștia numărându-se și Înaltpreasfințitul mitropolit Firmilian Marin. Păstorind pe plaiurile oltene aproape un pătrar de veac, vlădica Firmilian a rămas și astăzi viu pentru Biserica din această parte de lume, prin realizările și faptele sale, îmbinând permanent grija pentru viața religioasă a păstoritorilor săi cu aspectele din realitatea socială.

Descendent al unei familii de țărani pâlmași

Fiu al unei familii de țărani pâlmași, așa cum îi plăcea adesea să povestească, tânărul Nicolae Marin s-a născut pe 18 februarie 1901 în vatra satului buzoian Plopeasa, nu departe de Mănăstirea Rășinești. Primii pași spre biserică i-a făcut împreună cu mama sa, cea care l-a îndrumat spre slujirea la

¹ Universitatea din Craiova, Facultatea de Teologie.

²Ziarul „Lumina”, Nr. 179 (1382), Anul VI/ 2009 – Serie Națională, p. 16.

sfântul altar. Clasele primare le-a absolvit în satul natal, în 1914 fiind admis la cursurile Seminarului Teologic din Galați, unde nu a putut termina decât doi ani datorită declanșării Primului Război Mondial. Având încă din copilărie înclinații ascetice, tânărul Nicolae bate în 1915 la poarta Mănăstirii Ciolanu, unde este primit ca frate. Aici a găsit sprijinul în vederea continuării studiilor teologice, fiind reînscris în 1917 la cursurile inferioare ale Seminarului din Buzău, urmând ca în 1920 să plece la Mănăstirea Cozia, unde a îmbrăcat haina călugărească, primind numele de Firmilian. La data de 21 februarie din același an, tânărul monah este prohirisit întru diacon de către arhiepiscopul Alexie Șerban al Râmnicului, pe seama Catedralei episcopale din Vâlcea. Nu după multă vreme, tânărul Firmilian revine în Galați, unde reușește să termine cursurile seminarului pe care le începuse, slujind totodată la Catedrala episcopală din oraș, pentru a-și putea câștiga existența. După terminarea studiilor seminariale, își dă diferența de bacalaureat clasic la Liceul „Spiru Haret” din București, iar în anul imediat următor (1924) se înscrie la cursurile Facultății de Litere și Filosofie, secția istorie-geografie, din Capitală.

Director al Seminarului Central din Capitală

Stabilindu-se în București, tânărul ierodiacon Firmilian a slujit mai întâi într-o biserică de mir, urmând ca mai apoi să fie numit diacon pe seama Catedralei patriarhale. Aici a fost martorul direct al celor mai importante evenimente din viața Bisericii Ortodoxe Române, ca de pildă: întronizarea primului patriarh al BOR, în persoana marelui ierarh cărturar Miron Cristea, la data de 1 octombrie 1925. Remarcându-se prin calitățile sale deosebite, tânărului ierodiacon i se încredințează rând pe rând mai multe sarcini, de care se achită cu succes: profesor și subdirector la Școala de cântăreți bisericești din București, inspector pe probleme de învățământ la Patriarhie, predicator oficial la postul de radio bisericesc din Capitală, conferențiar la cancelariile pastorale din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor, membru activ în Comitetul de conducere al Institutului Biblic etc.

După ce termină cursurile Facultății de Litere și Filosofie, se înscrie la Facultatea de Teologie din București, pe care o termină în anul 1938, fiind hirotonit preot. În scurtă vreme, vlădica Firmilian este ridicat prin aprobarea Sfântului Sinod la rangul de arhimandrit. Din această postură va conduce destinele Seminarului Central din București, fiind numit în funcția de director. Aici, vlădica Firmilian a activat ca profesor de geografie și istorie, participând din plin la viața seminarului.

Reînființarea Mitropoliei Olteniei³

³ Vezi mai multe detalii la Pr. DUMITRU BĂLAȘA, *De la Mitropolia Severinului la Mitropolia Olteniei*, în MO, nr. 5-8/1970, p. 353.

După ce Mitropolia Olteniei fusese desființată abuziv prin înlăturarea din scaunul mitropolitan al înaltului Nifon, credincioșii au luat o poziție fermă vizavi de această nedreptate și, după mai multe insistențe pe lângă forurile superioare, glasul lor a fost în sfârșit ascultat, Adunarea Deputaților votând la data de 18 iunie 1947 prin Legea cu nr.196 reînființarea Arhiepiscopiei Craiovei. Cel mai vrednic pentru noua misiune de arhiepiscop al Craiovei s-a dovedit a fi directorul Seminarului Central din București, arhimandritul Firmilian Marin. Pentru această alegere toți membrii Sfântului Sinod s-au exprimat în unanimitate, hotărârea lor fiind confirmată și de reprezentanții Guvernului. Arhimandritul Firmilian Marin a primit taina hirotoniei întru arhieru pe 30 noiembrie 1947, iar pe data de 28 decembrie a aceluiași an a fost instalat în scaunul de arhiepiscop al Craiovei de către Preafericitul Iustinian, patriarhul BOR. Anul 1949 a devenit unul istoric pentru credincioșii din Oltenia: Arhiepiscopia Craiovei fiind ridicată din nou la rangul de Mitropolie, iar vlădica Firmilian la rangul de „Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei”. Cu ocazia ceremoniei oficiale, dl. prof. Stanciu Stoian, ministrul Cultelor din vremea aceea, spunea: „Garanția pentru noi, în această privință, o reprezintă mai întâi originea sa țărănească. Este fiu ales al poporului, fapt care-l ține legat de el. Garanție ne sunt și calitățile sale de cărturar și bun cuvântător, ceea ce ne arată că ÎPS Firmilian va avea ce pune în slujba Bisericii și a lui Dumnezeu”.⁴

Deschizător de drumuri pentru învățământul bisericesc

Latura ce poate caracteriza cel mai bine activitatea arhipăstorească a marului mitropolit în Oltenia este în mod cert cea culturală. Vasta experiență pe care o câștigase la catedră a fost capitală în re consolidarea culturii bisericești din Oltenia. Odată cu venirea sa în scaunul de arhiepiscop al Craiovei, aria didactică a profesorului de mai înainte capătă o altă dimensiune, în acest sens vlădica Firmilian spunea: „Dascălul își sporește cuprinsul predării cu grija și privirea caldă a părintelui duhovnicesc, cu sfatul și cu îndemnul, cu dorința și cu patosul cărturarului dornic de culturalizare și înălțări spirituale. Îi vom sprijini pe preoții și pe monahii noștri, ne vom strădui să plinim acum o dorință a smereniei noastre în acest colț din Oltenia marilor cărturari și învățați”.⁵ Astfel, încet, dar sigur, merele ierarh a reușit să readucă în-

⁴ Prof. STANCIU STOIAN, *Discurs la ridicarea în rang de Mitropolit a IPS Firmilian*, în „*Buletinul Mitropoliei Olteniei*”, nr. 4-5/1949, p. 15.

⁵ În cuvântarea rostită la 20 noiembrie 1947, în fața Consiliului Național Bisericesc, cu prilejul alegerii sale în scaunul de Arhiepiscop al Craiovei, vlădica Firmilian stabilește principalele coordonate ale activității sale arhieresti în Oltenia. În acest context, este interesant de subliniat transpunerea valorilor culturale în raporturile interumane, idee afirmată de venerabilul mitropolit într-o clară viziune teologico-socială. „Considerând condiția socială ca pe una din formele robiei spirituale” – spunea IPS Firmilian – „cred că slujitorii Bisericii sunt obligați să lupte pentru egalitatea sexelor și desființarea reminiscentelor nobiloare, întemeiată pe sânge și pe latifundii. În fruntea egalizării sexelor, pentru care creștinismul luptă din zorii săi, stă

vățământul bisericesc din Oltenia pe treptele cele mai înalte, acolo unde îi era cu adevărat locul. Cea dintâi formă de învățământ teologic care a funcționat oficial în Arhiepiscopia Craiovei după trecerea învățământului teologic în grija Bisericii a fost Școala de cântăreți bisericești, deschisă oficial de mitropolitul Olteniei la data de 17 ianuarie 1949 în incinta Mănăstirii Coșuna Bucovățul Vechi. Deși la început a funcționat în condiții foarte grele, Școala de la Coșuna a devenit în timp o adevărată pepinieră a viitorilor teologi: elevii ei beneficiind de numeroase burse și de întreținere gratuită pe perioada școlari-zării, iar absolvenții cu rezultate excepționale la învățătură și cu vocație pentru preoție erau trimiși pentru continuarea studiilor la Institutul Teologic Universitar din Capitală. La 27 septembrie 1955, printr-o hotărâre a Sfântului Sinod, Școala de cântăreți de la Mofleni este ridicată la rangul de seminar teologic. ÎPS Firmilian s-a implicat direct în viața seminarului și a Școlii de cântăreți de la Mofleni, asigurându-le elevilor cele mai bune condiții pentru studiu, re consolidând totodată vechile chilii pentru a putea fi folosite ca săli de curs. Prin numeroasele sale scrieri, Înaltul Firmilian a participat la ridicarea prestigiului seminarului teologic, poziționându-l alături de primele seminarii din țară.

Tot de numele marelui ierarh se mai leagă și existența clădirii în care funcționează actualul Centru eparhial al Mitropoliei Olteniei, clădire construită prin efortul și stăruința sa, considerată la vremea aceea printre cele mai moderne construcții ale Craiovei. Astăzi, strada pe care este așezat Centrul eparhial al Mitropoliei Olteniei poartă numele vrednicului mitropolit.

Școlile monahale, mijloc de emancipare a monahilor olteni

O altă grijă a marelui ierarh a fost aceea de a preveni analfabetismul în rândul viețuitorilor din mănăstirile oltene. Pentru vlădica Firmilian alfabetizarea monahilor a devenit o problemă foarte importantă. Era o realitate cu care el însuși se confruntase pe când era frate la Mănăstirea Ciolanu, atunci când ucenicul starețului Eftimie Obrocea s-a împotrivit vehement înscrierii sale în anul al IV-lea de studiu la seminarul teologic de la Buzău, afirmând că: „mănăstirea este săracă, nu are bani de risipit pentru întreținerea fratelui Nicolae la seminar, și apoi trei clase sunt de ajuns pentru un călugăr, cu acestea poate ajunge chiar și stareț”. Astfel, au luat naștere școlile monahale devenite obligatorii pentru toți călugării și călugărițele neștiutoare de carte din Arhiepiscopia Craiovei, dar și pentru cei care nu aveau absolvite cele șapte clase elementare. Școlile monahale aveau o durată de trei ani, funcționând după un program alcătuit de Sfântul Sinod cu „două ore zilnic pentru obiectele religioase și cel puțin șase ore zilnic pentru atelier”. Cursurile erau predate

de monahii cu studii superioare sau de preoții cu pregătire și aptitudini didactice din localitățile învecinate mănăstirii.

Pe lângă grija deosebită pe care a arătat-o față de cultura Bisericii din Oltenia, vlădica Firmilian s-a îngrijit și de soarta mănăstirilor din cuprinsul Mitropoliei sale. Un exemplu concret al acestei preocupări a fost Mănăstirea Tismana care urma să fie desființată de regimul comunist, însă la intervenția Înalt Preasfinției sale mănăstirea a rămas în picioare, fiind transformată în așezământ pentru călugărițe.

După aproape 25 de ani de arhipăstorire în mijlocul credincioșilor din Oltenia, vrednicul mitropolit a trecut la cele veșnice, în urma unei scurte suferințe, la 29 octombrie 1972, în incinta Spitalului Elias din Capitală. Trupul său a fost așezat în partea dreaptă a pronaosului Catedralei mitropolitane „Sfântul Dumitru” din Craiova.

II. Prinos de recunoștință celui ce a fost „călugăr din pruncie”⁶

Despre vlădica Firmilian cei de astăzi nu mai știu prea multe. Puțini mai sunt preoții care i-au sărutat dreapta și pe care i-a mângâiat la vremea potrivită cu povețe părintești. Ai putea chiar să-i numeri pe degete. Cu toate acestea, oglinda marelui arhieru nu s-a pierdut, s-a lăsat doar acoperită de colbul auriu al vremii tocmai pentru ca noi, cei de astăzi, să o găsim pilduitoare pentru viața noastră plină de încercări.

“Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmașile credința”,⁷ ne spune Apostolul. Cu siguranță, citind aceste rânduri, nu simțim numai un îndemn, ci și o chemare la ceea ce suntem noi creștinii de fapt oameni dăruiți de Dumnezeu ca cetățeni pentru o altă lume. Mitropolitul Firmilian poate fi în acest sens cel mai pilduitor exemplu.

Din însemnările de altădată

Ne întrebăm ce jertfă ar fi mai bineprimită pentru părintele nostru acum, la ceas de pogribanie? Personal, răspunsul l-am aflat răsfoind unul din numerele mai vechi ale revistei “Mitropolia Olteniei”, ieșit de sub teascurile tiparului pe la anul 1988. Aici aș putea spune că se află una dintre cele mai frumoase și mai pilduitoare descrieri ale marelui arhieru, cel puțin din câte am citit până în prezent. În doar câteva pagini, un condei măiestrit, care abia la final se descoperă, reușește să dea viață unui personaj de pateric, monah de aleasă viețuire, alintat de cei dragi “sub stăpânirea unui sentiment de frăgezime sufletească” – Mirmilion.⁸ Frumoasele cuvinte, prinse laolaltă ca horă a bucu-

⁶ Ziarul „Lumina”, Ediția de Oltenia, 29 octombrie 2012, p. 8.

⁷ Evrei 13, 7.

⁸ VALERIU ANANIA (Arhimandritul Bartolomeu), *Cele patru domnițe*, în MO, nr. 1/1988, pp. 41-42.

riei, așează în prezentul nostru imaginea matusalemică a venerabilului părinte mitropolit, așezându-se dincolo de obișnuitele însemnări protocolare.

O icoană în culori de pastel

Spre folosul cititorilor vom încerca în cele ce urmează să redăm un scurt fragment din textul amintit: “Era unul din acei oameni pe care Domnul Dumnezeu îi înzestrea cu toate darurile, chiar când unele sunt ceva mai puțin duhovnicești, ca un preabun și îngăduitor cu deplinătatea ființei. Călugăr din pruncie, învățase carte frumoasă și devenise un iscusit dascăl de geografie și științe ale naturii. Elevii săi povesteau că dacă profesorul se plictisea de o hartă economică, schimba subiectul și începea să vorbească despre misterele piramidei lui Keops, fascinându-i cu erudiția și cu dulceața graiului. Vorbea și scria în limba vechilor cazanii și mă gândesc cu mare părere de rău la ceasurile lui lenevoase, când ar fi putut să-și înveșnicească numele pe câteva cărți. În tinerețe a fost unul din cei mai buni diaconi ai Mitropoliei din București. La vremea când un Evghelie, un Lavru, un Antinoghen, încercați în roada viței-de-vie, își luau vocile la întrecere într-o odaie cu ferestrele închise, urcând fiecare în come și semitonuri până se stingea lampa din perete, Mirmilion venea cu un gras de catifea purpurie, unduios ca vântul prin holde, ușor gutural și imperceptibil nazal, adiind împrejurii un freamăt de bărbăție îngerească. Vocea sa era totodată frumoasă și inteligentă, iar aceasta se cunoștea din felul cum împlotea versul și cuvântul într-o țesătură curgătoare, a curcubeului desfășurat în lumină. Ca orice ins al generației de aur, lui Mirmilion nu-i displăcea vinul bun, sorbit îndelung la o masă cu prieteni, când glasul său umplea nu numai prin facerile psaltice ale lui Gherontie Nicolau, ci și prin ofurile bucureștene ale lui Anton Pann și - până la urmă de ce nu? - prin câteva din romanele vremii. Ajuns vlădică, a continuat să prețuiască traiul bun, căruia i-a adăugat viața sedentară, pricină pentru care în numai câțiva ani se îngrășase peste măsură, deși mișcările încă mai păstrau elasticitatea corpului zvelt de odinioară. Inteligența era aceea a creierului bine hrănit, consistentă și spumoasă, întotdeauna triumfătoare printr-un ascuțit simț al umorului. Replicile lui hazlii se dădeau huța din gură în gură și deveneau celebre. Faimos era și orarul său de noctambul. Ora lui normală de culcare era cam către patru sau cinci dimineața. Îi plăcea să aibă un tovarăș sau doi la cina copioasă, care începea la zece seara și se isprăvea când amfitrionului i se făcea somn. Când nu avea nici un oaspete, se retrăgea în dormitor și rezolva dosarele zilei, sau, în lipsă de altceva, citea romane polițiste, o pasiune care-i prelungea sentimentul adolescenței. Generos cu alții și cu sine, nu avea dușmani decât în lumea cea mică a invidioșilor”.⁹

⁹ IBIDEM, p. 42.

Dincolo de această imagine pastelată a iscusitului literat Vartolomeu Anania, trebuie știut că, în timpul Postului Mare, vlădica Firmilian nu mânca nimic, trăind numai cu ceai și de multe ori vărsa râuri de lacrimi în nopțile lungi de rugăciune. Pentru olteni a fost și a rămas un simbol de slujire și generozitate. În inima lui mare cât o catedrală ar fi fost în stare să-i cuprindă pe toți copiii săi, chiar și pe noi, cei de astăzi.

Scurte însemnări biografice

S-a născut în localitatea Plopeasa de Sus, județul Buzău, la data de 18 februarie 1901, primind la botez numele Nicolae. A absolvit Seminarul Teologic din Galați (1914-1923), cu diferență de bacalaureat clasic la Liceul "Spiru Haret" din București (1924), Facultatea de Litere și Filosofie (specialitatea Istorie-Geografie) a Universității din București (1924-1929) și Facultatea de Teologie din București (1938-1940). A fost închinoviat în Mănăstirea Ciolanu (1916), călugărit la Cozia sub numele Firmilian și hirotonit ierodiacon (1920), diacon la Catedrala episcopală din Galați (1920-1924), la Biserica "Sfântul Ilie-Gorgani" (1924), la Catedrala patriarhală din București (1924-1929).

La 20 noiembrie 1947 a fost ales arhiepiscop al Craiovei (hirotonit la 30 noiembrie, înscăunat la 28 decembrie), iar în februarie 1949 a fost ridicat la demnitatea de mitropolit al Olteniei (înscăunat 25 martie), păstorind până la moarte. A publicat cărți de rugăciuni, calendare, articole, recenzii, medalioane cu vieți de sfinți. Mormântul său este așezat în Catedrala mitropolitană "Sfântul Mare Mucenic Dimitrie" din Craiova.

III. Nestor Vornicescu, mitropolitul cu suflet de copil¹⁰

Mitropolitul Nestor Vornicescu al Olteniei (1 octombrie 1927 - 17 mai 2000) a avut noblețea sufletească a neamului de răzeși ai lui Ștefan cel Mare, din care se trăgea. De aceea poate n-a uitat niciodată locurile de unde a plecat. Apropiatii și colaboratorii ierarhului din Cetatea Băniei dau încă mărturie despre dorințele și visurile pe care le-a împlinit sau pe care aștepta să le îplinească. Astăzi, când se împlinesc zece ani de la nașterea sa în ceruri, îi închinăm câteva rânduri, în cinstea veșnicei sale pomeniri.

Dintotdeauna vlădica a nutrit un dor arzător pentru Basarabia natală: "Visul său dintotdeauna era să revadă Basarabia întoarsă la sânul Patriei-Mamă. Părinții și întreaga familie au purtat cu greu oprimarea ocupantului sovietic. În timpul păstoririi sale a trimis de mai multe ori cărți și chiar lumânări credincioșilor de acolo", mărturisește profesorul Toma Rădulescu, șeful secției de arheologie din cadrul Muzeului de Istorie din Craiova.

¹⁰ Ziarul „Lumina”, Nr. 111 (1613), Anul IV – Serie Națională, p. 8.

Mitropolitul Olteniei a militat pentru integritatea și independența Bisericii Ortodoxe din Basarabia. A militat pentru reactivarea vechii Mitropolii a Basarabiei sub jurisdicția Patriarhiei Române.

“Atunci când lucrez, nu mai am timp să păcătuiesc”

Cea mai mare avere a mitropolitului Nestor au fost, fără îndoială, cărțile sale. În iarna lui 1970, atunci când călca pentru prima dată pragurile Băniei în calitate de episcop-vicar, vlădica Nestor s-a oprit la Căminul preoțesc “Re-nașterea”, însoțit de un camion încărcat cu câteva tone de cărți. Dragostea pentru carte a devenit o a doua natură a sa, fiind și un mare colecționar de carte veche. “A auzit că unul din preoții în vârstă din eparhie avea colecția completă a Revistei BOR. Nu a mai stat pe gânduri și a mers la părintele acela încărcând o mașină întreagă de cărți. Cărțile le-a cumpărat cu o sumă mai mare decât valorau în realitate”, spune domnul Rădulescu. Întotdeauna biblioteca sa era deschisă pentru oricine dorea să cerceteze, mai povestește profesorul.

O altă mare dorință a vrednicului mitropolit a fost revigorarea vechilor mănăstiri oltene. Mănăstirea de la Maglavit a fost printre prioritățile sale. Încă de pe timpul primului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, se încercase o reînviere a vieții monahale de la Maglavit. Mitropolitul Nestor a reușit să pună mănăstirea într-o nouă lumină. De multe ori se oprea și la Maglavit, fiind impresionat de evlavia pe care o aveau credincioșii pentru locul unde se arătase Dumnezeu pe pământ. De Maglavit îl legau primele sale amintiri despre Oltenia, deoarece aici venise pentru prima dată în copilarie însoțit de părinții săi.

“Așa se făcea cercetarea istorică sub comuniști”

Părintele Dumitru Bălașa, unul dintre istoricii de seamă ai Bisericii noastre, era în căutarea vechilor rădăcini ale banului Craiovei, Stepan. A plecat spre localitatea Grădiște din Vâlcea împreună cu mitropolitul. În volumul “Vlădica Nestor - păstorul oltenilor”, publicat la Mitropolia, părintele Bălașa povestește: “Am trecut în partea de apus, pe o coastă unde arhiereul Nestor se urcase pe un gard să facă o fotografie. Auzim: “Stai, că trag!”. Eu, care făcusem ani mulți de închisoare, m-am executat. Vlădica Nestor sta în picioare. “Măinile sus că trag!”. El avea în mâini aparatul foto. De aici ne-au dus la postul de miliție ca pe niște prizonieri: “Actele dumneavoastră!”. Eu le-am scos și le-am prezentat. Vlădica Nestor a spus că nu are nici un act, este vicarul de la Mitropolie. “Am fost la Paris și-am dat-o-n bară aici, la Grădiște”. Când au auzit milițienii că a fost la Paris s-au bucurat, crezând că au pus mâna pe o pradă bună. După două-trei ore de teroare, i s-a spus lui Nestor: “Ești liber, să nu mai pleci fără acte... Așa se făcea cercetarea istorică sub comuniști”.

“Nestor cel bun” și grija pentru preoții bătrâni

Problemele cu care se confruntau slujitorii din cuprinsul Mitropoliei Olteniei erau analizate mai întâi cu inima de marele mitropolit. “Modul de a se apleca asupra necazurilor preoților, înțelegerea părintească cu care îi primea pe cei ajunși în situații limită, participarea de suflet și generozitatea sa au rămas proverbiale”, mărturisește părintele Ioan Ioanicescu, fostul protopop și consilier administrativ din timpul arhipăstoririi sale. “O atitudine caldă, respectuoasă, avea față de clericii vârstnici cărora le cerceta bibliotecile și-i asculta cu interes, îi felicita la zilele mari și, acolo unde socotea de cuviință, trimitea mici atenții pentru familiile lor. Preoții bătrâni i-au zis metaforic “Nestor cel bun” acestui moldovean venit la noi din ținuturile lui Alexandru cel Bun, adaugă părintele Ioanicescu.

Ducea săracii la Palat

“Deși era o capacitate, mi se părea câteodată că este atât de naiv în legătură cu vicleniile oamenilor... era o combinație extraordinară între o inteligență ieșită din comun și acea naivitate călugărească de a putea crede fiecare om în parte și de a-i acorda fiecăruia girul prieteniei sale. Avea un suflet de copil și nu putea să se supere și să urască pe nimeni”, mărturisește prof. Toma Rădulescu.

O altă mare bucurie a ierarhului a fost aceea de a-i hrăni pe săraci. “De multe ori îi lua pe săraci și-i ducea să mănânce la palat. Acest lucru se întâmpla atât de des, încât maica Aglaida, care avea grijă de dânsul, spunea că sunt prea mulți și nu mai putea face față cu gătitul. Aceste lucruri le făcea fără să știe stânga ce face dreapta. Niciodată nu a spus aceste lucruri, păstrându-le mereu tainic ascunse în inima sa. Sunt foarte puțini oameni care au cunoscut îndeaproape aceste gesturi delicate și nobile ale marelui ierarh, iar eu mă consider un privilegiat pentru că le-am putut vedea”, mai spune T. Rădulescu.

Un sfârșit providențial pentru ierarh

Ultimele clipe din viața pământească a marelui ierarh, care a plecat la Domnul la 17 mai 2000, au fost vegheate de Înalt Preasfințitul Irineu, actualul Mitropolit al Olteniei. “În ziua aceea venisem de la Râmnicu Vâlcea la Craiova pentru cursurile de la facultate. Știam că mitropolitul Nestor era în spital pentru niște analize mărunte, dar nici măcar nu-mi imaginam că este atât de grav bolnav. Mi s-a spus că face un control de rutină și chiar mă gândeam să-i duc un buchet de flori, în semn de bucurie, de reușită a lui în aceste analize. Pe la opt și jumătate de dimineață, eram încă în traseu atunci când m-a sunat părintele protopop David pentru a-mi spune că mitropolitul se afla într-o stare gravă. Am venit mai întâi la Palatul mitropolitan, pentru că nu aveam nici epitrahirul, nici omoforul în mașină, gândindu-mă că trebuie să-i citesc rugăciunea de despărțire a sufletului de trup. Cu mare greutate am

ajuns acolo și am reușit să intru în salonul în care suferea vlădica. Mi s-a părut a fi un salon al morții. Aici personalitatea și rangul mitropolitului Nestor ar fi trebuit să aibă parte de mai multă atenție. Erau câteva paturi, un aparat care înregistra ultimele zăcări ale inimii acestui venerabil mitropolit și câțiva apropiați, printre care și Preasfințitul Gurie, pe atunci ieromonah, care îi înconjurau patul. Nu știam ce anume să fac mai întâi: să mă rog pentru el sau să-i citesc o rugăciune de dezlegare? Erau ultimele lui clipe și, în timp ce îi citeam rugăciunea deasupra capului, el și-a dat obștescul sfârșit. Cu toții eram bulversați, eram mâhniți, îndurerăți profund, și a trebuit să ne gândim imediat la momentele îmbălsămării și ale pregătirii lui pentru înhumare. Astfel, ne-am împărțit sarcinile. Eu am rămas cu mitropolitul Nestor până ce l-am scos din spital. Nu l-am părăsit nici un moment, săvârșind după aceea toată rânduiala îmbrăcării veșmintelor și a punerii sale în sicriu. Am avut privilegiul de a fi prezent la căpătâiul lui și de a zice o rugăciune pentru invocarea lui Dumnezeu, ca să primească sufletul și toată osteneala marelui mitropolit în Împărăția Sa. Să fi fost un mandat? Să fi fost un mesaj? Dumnezeu știe. Oricum, în sufletul nostru îl păstrăm într-o vie amintire și rugăciune, pomenindu-l ca înaintaș și ca mitropolit vrednic al Bisericii Oltenie”, ne-a povestit IPS Irineu, Mitropolitul Olteniei.

IV. Mitropolitul Nestor Vornicescu, 12 ani de la trecerea la Domnul: Testamentul păcii scris pe inima Bisericii oltenie¹¹

S-au împlinit 12 ani de când vrednicul de pomenire Nestor Vornicescu, mitropolitul Olteniei, a trecut la Domnul. Slujba de pomenire va fi oficiată mâine, 19 mai, la mormântul său din Catedrala mitropolitană “Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” din Craiova.

Istoria Bisericii oltenie a fost însemnată de oameni vrednici, rânduiri de Dumnezeu spre călăuzirea “turmei celei cuvântătoare” pe calea mântuirii. Modelul lor a fost o permanentă oglindă pentru cei care au iubit cu adevărat valorile și tradiția ortodoxiei noastre românești. Între aceștia se numără și mitropolitul Nestor Vornicescu, arhiereul cărturar, arhipăstor peste două decenii (1978 - 17 mai 2000) în Cetatea Băniei și în pământul Olteniei.

Slujba Parastasului la împlinirea celor 12 ani de viață în ceruri va fi oficiată sâmbătă, 19 mai, la Catedrala mitropolitană “Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” din Craiova, unde este înmormântat mitropolitul Nestor, după săvârșirea Sfintei Liturghii. Soborul de preoți și diaconi va fi condus de părintele protos. Vladimir Dărăngă, Mare Eclesiarh al Catedralei mitropolitane.

“Duhul care înfrânge semeția”

¹¹Ziarul „Lumina”, Ediția de Oltenia, 18 mai 2012, p. 8.

Despre viața și realizările distinsului ierarh s-au scris sute de pagini. As-tăzi însă, la ceas de pomenire, am ales să închinăm câteva rânduri unei nobile dorințe pe care toată viața a purtat-o în suflet: “statornicirea păcii în întreaga lume”. Gândurile mitropolitului nostru despre pace au fost așezate în scris în paginile unei frumoase prelegeri, susținute la Techirghiol, în ziua de 18 mai 1987.

Uimitoarea sa capacitate de a așeza adevărul scripturistic în contextul vieții practice conturează un spirit irenic cu largi orizonturi de înțelegere în problemele eclesiale. Mitropolitul Nestor știa că cel mai mare dar pe care Apostolii l-au primit de la Hristos era puterea cuvântului de a “învăța toate neamurile”, până la marginile lumii. Pilduitoare sunt în acest sens sfaturile Sfântului Apostol Pavel pe care vlădica Nestor le-a așezat ca testament în comoara înțelepciunii sale. “Arătându-se ascultători și vrednici împlinitori ai cuvântului dumnezeiesc, Sfinții Apostoli au propovăduit pacea pentru toți creștinii, dar și pentru toți oamenii. Sfântul Apostol Pavel este Apostolul neamurilor, descoperind acestora tâlcuirile dumnezeieștii învățăături, dar el este astfel și apostolul păcii între neamuri. “Pe cât stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii” - se adresează Sfântul Pavel romanilor (12, 18). Lor le cere să aibă încredere neclintită că prin duhul păcii vor izbândi, vor înfrânge semeția dușmanului, nu răspunzând vrajbei cu vrajbă, vrăjmășiei prin vrăjmășie, ci dimpotrivă, neprecupețind ajutorul prin care să-și dovedească fiecare calitatea de creștin, să răspundă printr-o atitudine binevoitoare unui dușman care se crede puternic, astfel încât acesta să-și vadă neputința, să vadă că în semeția lui este totuși un neajutorat. “Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele” (Rm. 12, 21).”

În gândirea părintelui mitropolit “creștinul este solul iubirii și al păcii în lume”. Această justificare se impune în fiecare dintre noi prin Taina Sfântului Botez. Iată de ce cuvintele înaintașului nostru ar trebui să ne fie astăzi, mai mult ca oricând, canon spre îndreptare și doctorie de vindecare a egoismului înrădăcinat în viața noastră. “Sfânta Biserică este, prin definiție, o Biserică a păcii, de aceea, “Slujirea împăcării”, “Cuvântul împăcării” și al păcii ne sunt o categorică și perpetuă poruncă, o sfântă îndatorire creștină, de cea mai mare răspundere, o răspundere de la care nici unul dintre noi, cei care așteptăm bucuria “înfierii”, nu ne putem sustrage.”

Mitropolit cărturar și bun organizator

Mitropolitul Nestor Vornicescu s-a născut la 1 octombrie 1927 în comuna Lozova-Vorniceni (județul Lăpușna, Republica Moldova) și a trecut la Domnul în data de 17 mai 2000, la Craiova. Viața monahală a început-o la Schitul Nechit, fiind mai apoi primit ca frate la Mănăstirea Neamț. Pregătirea sa teologică începe pe băncile Seminarului Monahal de la Neamț (1948-1951). În anul 1951 îmbracă haina călugărească, luându-și numele de Nestor. A urmat

cursurile Institutului Teologic Universitar din București, apoi pe cele de doctorat în teologie. În 1958 a fost hirotonit preot, iar în 1962 a devenit stareț al Mănăstirii “Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava. În 1966 a ajuns în stăreția Mănăstirii Neamț. Între timp și-a continuat studiile în Elveția. Calitățile sale deosebite de cărturar și bun organizator l-au recomandat pentru treapta clericală de episcop, în anul 1970 fiind ales de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în scaunul de arhiepiscop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei. Din anul 1978 și până la data de 17 mai 2000 a păstorit ca mitropolit al Olteniei. A scris sute de studii, articole și cărți în domeniul Istoriei bisericești, patrologiei. Memoria sa a rămas și astăzi emblematică pentru clericii și credincioșii din Oltenia, care se roagă Bunului Dumnezeu pentru iertare de păcate și veșnică pomenire în ceruri.¹²

¹² Prof. dr. DINA NEDELCEA-COTESCU, *Repere Biografice*, în volumul „Vlădica Nestor păstorul oltenilor”, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, p. 55-58.

BIBLIOGRAFIE

1. ANANIA, VALERIU (Arhimandritul Bartolomeu), „Cele patru domnițe”, în: *MO*, nr. 1/1988.
2. BĂLAȘA, Pr. DUMITRU, „De la Mitropolia Severinului la Mitropolia Olteniei,” în: *MO*, nr. 5-8/1970.
3. BOLDIȘOR, ADRIAN, „Omagiu la 83 de ani de la naștere: Mitropolitul Nestor Vornicescu al Olteniei”, în: *Ziarul Lumina*, Miercuri, 6 octombrie 2010, Ediție de Oltenia, Nr. 34 (1721), Anul VI, Serie Regională.
4. IPS FIRMILIAN MARIN, „Mărturisire”, în: *MO*, nr. 5-8/1970.
5. NEDELCEA-COTESCU, Prof. dr. DINA, „Repere Biografice”, în vol.: *Vlădica Nestor păstorul oltenilor*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007.
6. STOIAN, Prof. STANCIU, „Discurs la ridicarea în rang de Mitropolit a IPS Firmilian”, în: *Buletinul Mitropoliei Olteniei*, nr. 4-5/1949.
7. *Ziarul Lumina*, Ediția de Oltenia, 18 mai 2012.
8. *Ziarul Lumina*, Ediția de Oltenia, 29 octombrie 2012.
9. *Ziarul Lumina*, Nr. 111 (1613), Anul IV – Serie Națională.
10. *Ziarul Lumina*, Nr. 179 (1382), Anul V/ 2009 – Serie Națională.